

ДО ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Кошель В. М.

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної та початкової освіти

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

Кульбако Н. П.

вихователь дітей дошкільного віку

Чернігівський дошкільний навчальний заклад № 10 м. Чернігів, Україна

Соціально-економічні, гуманітарні, духовні трансформаційні перетворення в сучасному суспільстві України зумовили нове бачення, розуміння та переосмислення багатьох сталих положень, зокрема реформування та розвитку системи освіти України. Не минули ці зміни і систему дошкільної освіти. Оскільки саме заклади дошкільної освіти (далі ЗДО) мають найбільші потенційні можливості (з точки зору ефективності корекційного впливу) для проведення цілеспрямованої роботи щодо інклюзивної освіти дітей дошкільного віку. В результаті – сьогодні однією з альтернативних форм здобуття освіти дітьми дошкільного віку з особливими потребами посідає інклюзивне навчання.

Концептуальні підходи щодо реформування спеціальної освіти регламентовано в новій редакції законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про вищу освіту», Концепції розвитку інклюзивного навчання тощо, в яких зокрема зазначається, що діти з особливими потребами мають право на навчання та здобуття освіти [4].

Аналіз наукових джерел засвідчив, що проблемам навчання і виховання дітей з особливими потребами присвячені наукові дослідження Г. Бабіна, В. Бондаря, О. Гаврилова, О. Герасимової, В. Глухова, В. Засенка, А. Колупаєвої, В. Липи, С. Миронова, Є. Соботович та ін. В аналізованих роботах актуалізується питання освіти дітей з особливими потребами й акцентується увага на стримуючих факторах, які знижують ефективність освітнього

процесу означеної категорії осіб та пропонуються шляхи вирішення даної ситуації [1-3].

Соціальні, політичні, духовні та економічні перебудови в українському суспільстві змінюють умови життя кожної людини, особливо це стосується вразливої категорії населення – осіб з особливими потребами. Дестабілізаційні процеси в суспільстві, військова агресія Росії, відсутність сприятливих екологічних, економічних, гігієнічних умов для майбутніх матерів і дітей, недоліки дошкільного, сімейного виховання ще більше ускладнюють ситуацію щодо забезпечення освітніми послугами дітей особливими потребами [3, с. 1].

Адже саме у дошкільні роки закладаються основи успішної майбутньої навчальної діяльності дитини, яка зможе активно оволодіти соціо-культурними вміннями та навичками. Саме тому, сучасна спеціальна педагогіка наголошує на необхідності раннього діагностування відхилень в розвитку дітей дошкільного віку та забезпеченні їх відповідною необхідною освітою.

Дитина з особливими освітніми потребами, яка знаходиться в умовах, що швидко змінюються, потребує більшої допомоги й психолого-педагогічної корекції.

В педагогічній практиці останнім часом все частіше зустрічаються поняття: «корекція», «корекційно-розвивальне навчання», «корекційна програма», «корекційно-педагогічна діяльність» тощо.

У своїй публікації С. Лупінович зазначає, що в «Педагогічній енциклопедії» поняття «корекція» визначається як виправлення (часткове або повне) недоліків психічного та фізичного розвитку в аномальних дітей за допомогою спеціальної системи педагогічних прийомів і заходів [3, с. 1].

Проведений аналіз науковий джерельної бази досліджуваної проблеми, а також вивчення сучасного стану організації корекційної роботи в умовах освітнього процесу ЗДО дали змогу виявити низку суперечностей, зокрема, між:

- постійним зростанням кількості дітей з особливими освітніми потребами;
- незабезпечення педагогічних працівників ЗДО відповідним фінансуванням, що призводить до скорочення кількості працівників

які реалізують корекційну роботу з дітьми які мають особливі освітні потреби;

– об'єктивними потребами суспільства в якісній підготовці майбутніх вихователів дітей дошкільного віку до колекційної роботи з дітьми які мають особливі освітні потреби і недостатнім науково-методичним забезпеченням такої підготовки.

Сучасна корекційна педагогіка зазначає, що корекція – це засіб подолання й послаблення психофізичних недоліків через формування життєво необхідних якостей в освітньому процесі або різних видів діяльності дітей (О. Гонєєв). Дефектологи вважають, що корекційна робота в ЗДО має здійснюватись на основі корекційної спрямованості освітньо-виховного процесу. Одночасно в корекційній роботі мають використовуватись спеціальні педагогічні прийоми, спрямовані на відновлення та покращення окремих функцій організму та формуванні особистісних якостей дітей.

Корекційно-педагогічна робота в ЗДО – це дуже складний вид діяльності всіх педагогічних працівників і спеціалістів закладу (вихователів, дефектологів, логопедів, психологів, інструкторів з фізичного виховання дітей дошкільного віку тощо).

Корекційний процес – це складна система, яка інтегрує в себе як стратегічні й тактичні завдання. До стратегічних завдань відносяться – розробка корекційних програм і корекційних комплексів. До тактичних – розробка методів і педагогічних технік, форм проведення корекційної роботи, комплектування груп, тривалість та режим проведення занять [3, с. 2].

При розробці корекційної програми розвитку дітей із особливими освітніми потребами Лупінович С. пропонує враховувати наступні методичні вимоги:

1. Основні цілі корекційної роботи мають бути чітко сформульовані.
2. Завдання мають виходити із цілей, конкретизуючи їх.
3. Визначати зміст корекційних завдань слід з урахуванням структури дефекту та індивідуальних особливостей дитини дошкільного віку.
4. Обов'язково визначити форму роботи з дитиною (індивідуальна, групова тощо).

5. Слід відібрати методи і техніки з урахуванням вікових, індивідуальних, фізичних можливостей дитини дошкільного віку.

6. Спланувати участь батьків, інших спеціалістів у корекційній роботі щодо подолання проблем розвитку дитини дошкільного віку.

7. Розробити методи оцінювання динаміки корекційного процесу в ЗДО.

8. Створити корекційний простір в умовах освітнього процесу закладів дошкільної освіти (приміщення, обладнання, матеріали) [3, с. 2].

Корекційно-педагогічна діяльність вихователя в ЗДО має бути спрямована на створення, перш за все, умов для розвитку дитини з особливими освітніми потребами, а саме:

- в корекційно-педагогічній роботі педагогічного колективу ЗДО необхідно максимально реалізовувати вікові можливості дітей дошкільного віку, спираючись на зону найближчого розвитку;

- у кожному віковому періоді необхідно розвивати в освітньому процесі ЗДО індивідуальні особливості дітей дошкільного віку з проблемами розвитку: інтересів, схильностей, спрямованості, цінностей, життєвих перспектив тощо;

- в ЗДО потрібно створювати позитивний настрій, здоровий психологічний клімат, який би сприяв розвитку дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами. Це – продуктивне спілкування, взаємодія дитини і вихователя, дитини і однолітків [3].

Порушення зазначених умов розвитку дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами в освітньому процесі ЗДО призводить до: формування в них негативного ставлення до вище згаданого процесу, до подальшого не успішного навчання в школі, зниження рівня самооцінки, гальмування соціо-культурного розвитку особистості.

Виходячи з вищеозначеного основними принципами корекційно-педагогічної діяльності вихователя дітей дошкільного віку в умовах освітнього процесу ЗДО є:

- єдність корекції та розвитку;
- врахування вікових та індивідуальних особливостей розвитку дітей дошкільного віку;
- всебічне та комплексне вивчення дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами;

- діяльнісний принцип корекції;
- принцип гуманності й довіри до дитини дошкільного віку [3, с. 3].

Для того, щоб якісно організувати процес навчання дітей дошкільного віку в умовах ЗДО потрібно враховувати вище зазначені організаційно-педагогічні умови. Правильно організований освітній процес в умовах ЗДО компетентним вихователем обов'язково має створити для кожної дитини можливість для всебічного і гармонійного розвитку, формуванню емоційно-оцінних ставлень, навичок взаємодії з однолітками у процесі цілеспрямованої спеціально організованої діяльності. Перспективи подальших досліджень з даного напрямку вбачаємо у розробці корекційно-педагогічних комплексів та методичних рекомендацій щодо організації освітнього процесу з дітьми які мають особливі освітні потреби в умовах ЗДО та школи.

Література:

1. Кондратенко Л. О. *Діти з затримкою психічного розвитку : характеристика, особливості психологічного супроводу : метод. реком. [для методистів із психологічної служби, практичних психологів дошкільних навчальних закладів] / [Укл. : Л.О. Кондратенко]. – Суми : РВВ КЗ Сумський ОІППО, 2015. – 56 с.*
2. Кузава І. Б. *Теоретичні та методичні засади інклюзивної освіти дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.03 / Кузава І. Б.; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2015. – 30 с.*
3. Лупінович С. М. *Корекційна діяльність педагога у навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2008-08/08lsm pcs.pdf>.*
4. *Методичні рекомендації Міністерства освіти і науки України щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами в закладах освіти в 2019/2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/storage-/app/media/inkluzyvne-navchannya/2019/rekomendatsiiorganizatsiyanavchanny.pdf>.*